

หัวข้อวิจัย การศึกษาพิธีกรรมไหว้ครุหมอลำกลอน บ้านสระแคน ตำบลราษฎร์พัฒนา
อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อผู้วิจัย จินดา แก่นสมบัติ
คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การศึกษาพิธีกรรมไหว้ครุหมอลำกลอน นางสนั่น ลมบน บ้านสระแคน ตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทางด้านการประกอบพิธีกรรม และวิเคราะห์ทำนองลำพร้อมกับดนตรีที่บรรเลงประกอบพิธีกรรม เริ่มศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราและการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกเทป และถ่ายภาพประกอบ

ผลการศึกษา มีลักษณะตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. การศึกษาพิธีกรรมไหว้ครุหมอลำกลอน นางสนั่น ลมบน พบว่า มีการประกอบพิธีกรรมขึ้นปีละหนึ่งครั้ง ครั้งละ 1 วันครั้งนี้ ตรงกับวันพฤหัสบดี ข้างขึ้นเดือน 6 และในการประกอบพิธีกรรม มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความเคารพบูชาคุณครูบาอาจารย์ ซึ่งมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังคงรักษาวัดธรรมนี้ไว้อย่างเคร่งครัด จุดประสงค์หลัก ของการประกอบพิธีกรรมไหว้ครุของหมอลำสนั่น ลมบน มีความเชื่อว่าจะทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และอยู่เย็นเป็นสุข พิธีกรรมไหว้ครุของหมอลำกลอน มีการปฏิบัติตามขั้นตอนของพิธีกรรมไว้อย่างชัดเจนและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะ มีการสืบทอดกันมาช้านาน ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเกิดในยุคใดสมัยใด

2. การวิเคราะห์ทำนองลำประกอบพิธีกรรม พบว่า โครงสร้างหลักของทำนอง ซ้ำทำนองวกไปวนมา ผู้ลำสามารถเอื้อนและดัดแปลงแนวทำนองได้อย่างมีอิสระ มีการจบโดยสมบูรณ์ของแต่ละท่อนอย่างชัดเจน ไม่พบการประสานเสียง มีแบบแผนที่ตายตัวในจังหวะ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์

3. การวิเคราะห์ดนตรีประกอบพิธีกรรม พบว่า ใช้แคนแปด เพียงเต้าเดียว มีโครงสร้างหลักของทำนองการบรรเลง คือเป็ลสายสุดสแนน คลอเคลียไปกับทำนองลำ มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบกระโดดข้ามขั้น ซึ่งเป็นขั้นคู่เสียงที่กลมกลืน มีการจบโดยสมบูรณ์อย่างชัดเจน มีการการถ่ายทอดความรู้สู่ศิษย์กระชั้นกระแฉ่ง มีการประสานเสียง สามารถดัดแปลงแนวทำนองได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในโครงสร้างหลักของบันไดเสียง C Major ซึ่งใช้โน้ต 5 เสียง (Pentatonic) คือ C D E G A และไม่ปรากฏโน้ตเสียงอื่น ซึ่งถือว่าเอกลักษณ์ของสายสุดสแนน

Title Study on a Northeastern Verse-style Singer's' Mrs.Sanan Lombon, Teacher respecting ritual,Ban srakhan,Tambon Ratpattana, Payakkhapoompisai District,Maha Sarakham Province

Researcher chinda Kansombat

Faculty Humanity and Social Science

Institute Rajabhat Maha sarakham University

Year of study 2010

Abstract

This study on a Northeastern Verse-style Singer's' Mrs.Sanan Lombon, Teacher respecting ritual, Ban srakhan, Tambon Ratpattana, Payakkhapoompisai District, Mahan Sarakham province, aims to study ritual conducts and analyse Verse-style Singing synchronized with music which begin from document data and then field data collection by observation, interview,tapa recording and photographing.

Study results are as follows

1.Study on teacher respecting ritual for Verse-style singer, Mrs.Sanan Lombon, found that the ritual was held once a year, one day, on Thursday in waxing moon of the 6 month. The ritual based on a belief in respecting teacher that passed on the culture from the past to present and retained rigorously. The main Objective for Mrs.Sanan Lombon has to conduct the ritual every year is the belief that will bring progression in work and happiness. The teacher respecting ritual has defined clear steps to follow and given importance which have characteristics that passed on from several generations which no evidence that can be referred to.

2. the synchronized verse rhythmic-ritual analysis found that the music will be repeated which the singer can make adjustment and completely end in each paragraph without harmonize. Therefore, it is a unique rhythm that characterized.

3.music-ritual relationship analysis found that single mounting reed mouth organ have major play rhythm structure with "sudsanan style" and skips interval chords to have harmonic sound and clearly completed. There were emotion expressions,harmonize, and rhythmic modification freely but must be in c-major chord with 5 pentatonics namely C,D,E,G,A and no other chord, which is its unity.